

Пропозиції
Міністерства культури та інформаційної політики України
до проекту Закону України «Про забезпечення зміцнення національної
безпеки у сфері свободи совісті та діяльності релігійних організацій»

реєстр. номер 8221

ініційований н.д Княжицький М.Л., Павленко Р.В. та інші,
перше читання

1. Міністерство культури та інформаційної політики України відзначає актуальність законодавчої ініціативи народних депутатів України, яка спрямована на зміцнення та захист національної безпеки України, водночас проект Закону України «Про забезпечення зміцнення національної безпеки у сфері свободи совісті та діяльності релігійних організацій» (далі – законопроект) **не підтримується** з наступних підстав.

2. Статтею 1 законопроекту визначено, що Православна Церква України складається з релігійних організацій, які мають юридичний статус відповідно до положень Конституції та законів України, співпрацює з державними органами в межах державного та канонічного церковного законодавства щодо служіння церковній єдності, захисту релігійної свободи, а також інших питань, що становлять спільний інтерес.

Отже, законопроектом пропонується встановити організаційну структуру Православної церкви України (ПЦУ) та співпрацю з державними органами в межах державного та канонічного церковного законодавства.

Крім того, статтею 2 законопроекту врегульовуються питання щодо використання в найменуванні релігійних організацій слова «православний».

Відповідно до частини третьої статті 35 Конституції України церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа - від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова.

Таким чином, на рівні Основного Закону розділено релігійну та соціально-політичну сфери.

З огляду на зазначене, держава/державні органи не можуть «співпрацювати» з релігійними організаціями, надавати переваги тій чи іншій релігійній організації, втручатися у питання визначення структури та найменування релігійних організацій, а також не коректним є застосування у законопроекті понять «державного та канонічного церковного законодавства».

Крім того, статтею 16 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» встановлено, що діяльність організації може бути припинена або ліквідована у зв'язку з її реорганізацією (поділом, злиттям, приєднанням) або

СЛІКВІДАЦІЄЮ .діл документообігу та літературного редагування

№ 27/20/16-22 від 06.12.2022

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000008C6630006B72A400

Підписувач Карандєєв Ростислав Володимирович

Дата підписання: 06.12.2022

Дійсний з 13.06.2022 0:00:00 по 12.06.2024 23:59:59

У разі порушення релігійною організацією, що є юридичною особою, положень цього Закону та інших законодавчих актів України її діяльність може бути припинено також за рішенням суду.

У судовому порядку діяльність релігійної організації припиняється лише у випадках:

- 1) вчинення релігійною організацією дій, недопустимість яких передбачена статтями 3, 5 і 17 цього Закону;
- 2) поєднання обрядової чи проповідницької діяльності релігійної організації з посяганнями на життя, здоров'я, свободу і гідність особи;
- 3) систематичного порушення релігійною організацією встановленого законодавством порядку проведення публічних релігійних заходів (богослужінь, обрядів, церемоній, походів тощо);
- 4) спонукання громадян до невиконання своїх конституційних обов'язків або дій, які супроводжуються грубими порушеннями громадського порядку чи посяганням на права і майно державних, громадських або релігійних організацій;
- 5) засудження її уповноважених осіб за вчинення кримінального правопорушення проти основ національної безпеки України, передбаченого статтею 111¹ Кримінального кодексу України.

Необхідно зазначити, що однією із найважливіших конституційних гарантій забезпечення та захисту прав та свобод особи є закріплення права на судовий захист.

Статтею 55 Конституції України встановлено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Зміст цього права полягає в тому, що кожен має право звернутися до суду, якщо його права чи свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші обмеження прав та свобод. Зазначена норма зобов'язує суди приймати заяви до розгляду навіть у випадку відсутності в законі спеціального положення про судовий захист.

Цивільне процесуальне законодавство передбачає і коло осіб, за заявою яких може бути порушена цивільна справа в суді. Суб'єктами права звернення до суду є особи, які звертаються до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів (ст. 3 ЦПК), а також у випадках, передбачених законом: прокурор, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які звертаються до суду із заявами про захист прав, свобод та інтересів інших осіб, або державних чи суспільних інтересів (ст. 45 ЦПК).

Таким чином, можна зробити висновок про те, що право звернення до суду мають не тільки громадяни, а також юридичні та посадові особи тощо.

Отже, встановлення на рівні законодавства припинення юридичної особи саме в судовому порядку є ознакою демократичної та правової держави.

Водночас, законопроектом пропонується доповнити статтю 16 частиною шостою, встановивши, що діяльність релігійної організації припиняється у випадках, встановлених законом.

Звертаємо увагу на те, що законопроектом не передбачено порядок встановлення невідповідності релігійної організації вимогам закону. Також, не визначено, на підставі яких документів скасовується державна реєстрація релігійної організації.

Враховуючи викладене, зазначена норма законопроекту не відповідає положенням Конституції України та іншим законодавчим актам України.

МКІП пропонує для реалізації мети законопроекту внести зміни до законодавства України, а саме:

1) у статті 111 «Державна зрада» Кримінального Кодексу України визначити, що саме розуміти під наданням іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України;

2) доповнити частинну третю статті 16 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» випадками на підставі яких діяльність релігійних організації може бути припинена у судовому порядку. Зокрема визначити, що діяльність релігійних організацій може бути припинена у разі засудження її уповноважених осіб за вчинення кримінального правопорушення проти основ національної безпеки України, передбаченого статтею 111 Кримінального кодексу України.

Також, вважаємо за необхідне у статті 16 вказаного Закону визначити, що релігійна організація може бути припинена у разі встановлення судом фактів вчинення дій під час проведення публічних релігійних заходів (богослужінь, обрядів, церемоній, походів тощо) щодо виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії, глорифікації державних, політичних та релігійних діячів, що прославляють країну-агресора.

Перший заступник Міністра культури
та інформаційної політики України

Ростислав КАРАНДЄСВ